
STÉBEL ILDIKÓ

KODÁLY ZOLTÁN ÉS DEBRECEN
A Medgyessy-plakett

Medgyessy Ferenc az írás tárgyát képező Kodály-plakettje (1934)
 Belépőjegy („Kodály est Debrecenben, 1934.” felirattal) terrakotta plakett, 10,8x7,7 cm
 J. j. 1.: MF.
 (Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium tulajdona)

A Kodály Zoltán első vidéki előadását „Népzene és műzene” címmel, továbbá egy hozzá kapcsolódó szerzői estet az Ady Társaság rendezte meg 1934. április 15-én, Debrecenben. A Debreceni Ady Társaság - a kortárs irodalmat, Ady Endre költészetét a „haladó gondolatokat” hivatott közvetíteni. Zenei szekció is működött a Társaságban.

Kodály Zoltán előadása és a hangverseny nagy érdeklődést váltott ki a városban. Az Aranybikában megtartott nagyszerű rendezvény belépőjegyeként Medgyessy Ferenc szobrászművész ez alkalomra készített és 1500 példányban sokszorosított (!) – *(a sokszorosítás Krupinszky László /1888-1945/ által kivitelezve a plakett egy példánya a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium féltett tulajdona)* – plakettje szolgált.

A műsorban a Zenede = Debrecen Szabad Királyi Város Zeneiskolája (ahogy akkor nevezték az iskolát) gyermekkara Elefánthy Mária vezetésével (5 Tantum ergo; A süket sógor; Táncnóta) és a Debreceni Református Kollégium polgári fiúiskolájának kórusa énekelt Csősz László vezényeltével (Lengyel László).

A később zeneakadémiai tanárrá lett Hoór-Tempis Erzsébet – az iskola énekszakának neves tanára – első férjével, a szintén az intézményben működő Galánffy Lajos zongoraművésszel, – (mindketten aktív résztvevői voltak Debrecen zenei életének) – három Kodály-dal előadásával gazdagították az est műsorát (A tavasz; A csitári hegyek alatt; Jöjj te hozzám, kis pacsirta). Közreműködött még dr. Baranyi János zongoraművész, a Zenede akkori igazgatója (Székely nóta; Székely keserves; Allegro giocoso) is.

A Dóczy-gimnazisták Horváth Károlynak – Kodály és Bartók művei lelkes tolmácsolójának – vezetésével (Pünkösdlő), a „zenedések” pedig Szabó Emil vezényeltével énekeltek (Mátrai képek).

Kodály másnap látogatott a Dóczy-intézetbe, ahol nagy örömmel fogadták. A Mester érezte, hogy a gyerekek milyen szívesen éneklék az ő zenéjét. Debreceni helyi lap így ír az eseményről:

„A muzsika fejedelme járt nálunk. A halk szavú próféta előadása egyike volt a leglenyűgözőbb előadásoknak”

Medgyessy Ferenc, 1934 tavaszán az Ady Társaság Kodály-ünnepére készítette el Kodály plakettjét és érmét, s részt is vett azon a Kodály-hangversenyen, amelyen Kodály-est Debrecenben feliratú plakettjei voltak a belépőjegyek. 1934 júniusában a Református Kollégium udvarán látta a híres Hány János-előadást. Ekkor mélyült el kapcsolata Kodály Zoltánnal.

(1934. június 8., 9. és 10-én a Debreceni Kulturális Hetek keretében, a Református Kollégium udvarán mutatták be a Hány János daljátékot, jelen volt Kodály Zoltán is. A rádió egyenes adásban közvetítette a daljáték első szabadtéri előadását.)

Medgyessy Ferenc szobrászművész

Medgyessy Ferenc (Debrecen, 1881. január 10. – Budapest, 1958. július 20.) kétszeres Kossuth-díjas (1948, 1957) szobrászművész, kiváló művész. A 20. századi magyar szobrászat egyik kiemelkedő egyénisége.

(A képen, Medgyessy, a Debrecenben a Déri Múzeum előtti parkban látható Móricz szobor tervezetével.)

Az eseményhez, az alábbi történet is hozzátartozik:

[1934. január 9-én kelt, Móricz Zsigmond levele Kodályhoz:

*„Kedves Zoltánom, alkalom az írásra, (amiben szűkölködöm) Medgyessy Feri, a szobrász, korunkbeli és lelki-összetételben fajtánkbeli művész, – legjobban szeretem a maiak közt, – **debreceni ember**, volt osztálytársam onnan, - azt mondja, Debrecenben az a hír hogy ott estélyed lesz és egy ottani keramikus felajánlotta, hogy a maradandóság városát (Ady nevezte el így) egy cserép*

szavazólappal látja el (remélhetőleg nem ostracizmus céljából) s ezen Téged akar jelölni.

Medgyessy hát meg volna bízva, hogy ezt megmintázza, s mivel nem ismer, – engem kér, hogy jelentsem be hogy felkeresne ha értesítenéd mikor?

Ő most, a művésztelepen lakik, Százados út,telefonja van s az benne van a könyvben. (39–1–69)

Én csak örülök, hogy beszélhettem veled, a telefonszámod már megint nem lelem.

Most azonban el kell jönnötök, egy kis játékom lesz valószínűleg febr. elején a Kamara- színházban s azt meg kell nézni, majd értesítelek, a Rokonokból csináltam egy fordított képet: ugyanazt vidám elgondolásban.

Ölellek Zoltánom, kézcsók 1934. I. 9. Fáradtságomban. Zsiga

Móricz közvetítése eredményes volt; a Háztartási Napló (Kodály) tanúsága szerint „Medgyessy szobrász” 1934. január 15-én meglátogatta Kodályt, és talán ugyanakkor elkészítette azt a kisméretű Kodály-reliefet, melynek egy-egy példánya belépőjegyül szolgált a debreceni Ady Kör április 15.-i Kodály-estjén. Ezt az estet Ady Endre öccse, Lajos, az Ady Kör elnöke vezette be, Kodály Népzene és műzene címmel tartott előadást. Kapcsolata Medgyessyvel a továbbiakban is fennmaradt, a szobrászművész 1934. március 25-én feleségével együtt kereste fel Kodály Zoltánékat, a debreceni Kodály-estet követően pedig, július 15-én, mindketten Kodály uzsonna-vendégei voltak.] (*Eősze László*)

Medgyessy Ferenc szintén 1934-ben készült „másik” Kodály-plakettje
Kodály Zoltán portré, 1934. terrakotta érem, Ø= 10,8 cm J. j . 1.: MF D M. ltsz.: II. 72.11.6.

Medgyessy Ferenc ceruzarajza: Kodály Zoltán (1949)
Kodály Zoltán fej, 1949/9. festett gipsz, 40 cm J. n. D M. ltsz.: MF. 79.2.62. vázlata

Medgyessy Ferenc, 1934-ben, Kodályról készült munkái:

Kodály Zoltán plakett, 1934/3.
terrakotta, 10,8x7,7 cm
J.j.L: MF.
D M. ltsz.: II . 1934/10/2.
gipsz, 10,4x7,4 cm

D M. ltsz.: II . 1934/10/1.

Belépőjegy („Kodály est Debrecenben,
1934." felirattal)

terakotta plakett, 10,8x7,7 cm

J. j . 1.: MF.

MNG. ltsz.: 55.715—P., Kodály Z. Zeneművészeti Szakgimnázium Könyvtára

Kodály Zoltán portré, 1934.

ólom egyoldalas érem, $\varnothing = 10,8$ cm

J. j . 1.: MF.

D M. ltsz.: II. 1934/9.

MNG. ltsz.: 56.1123—P. és 56.1713—P.

terakotta érem, $\varnothing = 10,8$ cm

J. j . 1.: MF

D M. ltsz.: II. 72.11.6.

Kodály éremterv, 1934.

gipsz, $\varnothing = 10,8$ cm

J. j . a nyakrészénél: MF.

D M. ltsz.: MF. 79.5.17.

Az írás szerzője Kodály-díjas mestertanár, nyugalmazott könyvtárvezető,
Debrecen.